

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 185/2024-11

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a zo sudcov Petra Straku a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov 1/ [REDACTED], [REDACTED], a 2/ [REDACTED], [REDACTED], obaja t. č. [REDACTED], [REDACTED], zastúpených advokátom JUDr. Jurajom Gavalcom, Piešťanská 3, Trnava, proti rozsudku Krajského súdu v Nitre č. k. 4To/40/2021-2159 z 1. júla 2021 a proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Tdo/62/2022 z 20. septembra 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 12. decembra 2023 domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na osobnú slobodu zaručeného čl. 8 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 listiny, zákazu podrobiť neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu zaručeného čl. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ako aj práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru rozhodnutiami všeobecných súdov označenými v záhlaví tohto uznesenia. Navrhujú, aby ústavný súd napadnuté rozhodnutia zrušil, vec vrátil na ďalšie konanie a priznal im náhradu trov konania.

II.

Skutkové východiská

2. Rozsudkom Okresného súdu Nitra (ďalej len „okresný súd“) z 29. marca 2021 boli sťažovatelia uznaní vinnými zo spáchania troch okruhov skutkov, ktorými naplnili všetky zákonné znaky skutkovej podstaty obzvlášť závažného zločinu obchodovania s ľuďmi podľa § 179 ods. 1 a 3 písm. f) a ods. 4 písm. a) Trestného zákona v spolupáchateľstve, a to tým, že v roku 2017 spoločne použitím podvodného konania, obmedzovaním osobnej slobody, násilia, hrozby násilia a hrozby

inej ťažkej ujmy na dosiahnutie súhlasu osôb zlákali, prepravili, prechovávali poškodené aj s ich súhlasom na účely prostitúcie a čin spáchali závažnejším spôsobom konania, teda na viacerých osobách, a tiež činom získali pre seba značný prospech. Okresný súd za to každému z nich uložil trest odňatia slobody na 15 rokov so zaradením do ústavu s maximálnym stupňom stráženia, ako aj ochranný dohľad na 3 roky.

3. Na odvolanie sťažovateľov Krajský súd v Nitre (ďalej len „krajský súd“) napadnutým rozsudkom z 1. júla 2021 zrušil rozsudok okresného súdu vo výroku o treste u oboch sťažovateľov, pričom každému z nich uložil trest odňatia slobody na 11 rokov so zaradením v ústave s maximálnym stupňom stráženia a ochranný dohľad na 3 roky. Krajský súd sa plne stotožnil so skutkovými i právnymi závermi okresného súdu v otázke výroku o vine. Okresný súd však pochybil, keď ukladal obom sťažovateľom trest odňatia slobody v rámci zákonnej trestnej sadzby vyplývajúcej z § 179 ods. 3 Trestného zákona v rozmedzí 7 až 12 rokov, upravenej postupom podľa § 38 ods. 4 Trestného zákona v situácii prevažujúcich priťažujúcich okolností zvýšením dolnej hranice uvedenej trestnej sadzby o jednu tretinu, teda na 8 rokov a 8 mesiacov. Pritom sťažovatelia boli uznaní vinnými aj podľa § 179 ods. 4 Trestného zákona, teda podľa prísnejšieho ustanovenia. Krajský súd však viazaný zásadou zákazu *reformationis in peius* v dôsledku absencie odvolania podaného prokurátorom nemohol toto pochybenie napraviť, pretože by to viedlo k uloženiu trestu odňatia slobody obom sťažovateľom podľa prísnejšieho ustanovenia zákona, a to § 179 ods. 4 Trestného zákona s trestnou sadzbou v rozpätí 12 až 20 rokov (ktorej dolná hranica by sa ešte už uvedeným postupom zvyšovala o jednu tretinu). Preto krajský súd, stotožniac sa s nezistením poľahčujúcich okolností a zistením priťažujúcej okolnosti podľa § 37 písm. m) Trestného zákona u oboch sťažovateľov (vychádzajúc z odpisu registra trestov a závažnosti nimi dosiaľ páchanej trestnej činnosti), postupom podľa § 38 ods. 2 a 4 Trestného zákona, vychádzajúc z upravenej trestnej sadzby podľa § 179 ods. 3 Trestného zákona v rozmedzí 8 rokov a 8 mesiacov až 12 rokov, uložil obom sťažovateľom zhodne nepodmienečný trest odňatia slobody vo výmere 11 rokov.

4. Sťažovatelia podali proti rozsudku krajského súdu dovolanie podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku a sťažovateľ 2 navyše aj z dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. c) a h) Trestného poriadku. Dovolanie podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku sťažovatelia odôvodnili absenciou priameho usvedčujúceho dôkazu, nesprávnym ustálením prospechu získaného spáchaním skutkov a navrhovali aj vykonať výsluch svedkyne, ktorý nižšie súdy odmietli. Sťažovateľ 2 vo svojom dovolaní namietal rozpor medzi právnou kvalifikáciou skutkov im kladených za vinu, ktoré boli posúdené ako pokračujúci obzvlášť závažný zločin obchodovania s ľuďmi podľa § 179 ods. 1 a 3 písm. f) a ods. 4 písm. a) Trestného zákona, ale trest im bol uložený podľa § 179 ods. 3 Trestného zákona. Daný rozpor medzi právnou kvalifikáciou skutkov a výrokom o treste (trest nebol uložený obvineným podľa § 179 ods. 4 Trestného zákona) možno vyriešiť len tak, že sa aj právna kvalifikácia skutku upraví (s poukazom na zásadu zákazu zmeny k horšiemu) na pokračujúci zločin obchodovania s ľuďmi podľa § 179 ods. 1 a 3 písm. f) Trestného zákona.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) napadnutým uznesením z 20. septembra 2023 dovolania sťažovateľov podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietol. Dôvodil, že pokiaľ sťažovateľ 2 namietal nesúlads výroku o vine a výroku o treste, čím malo byť zásadne porušené právo na obhajobu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, tak uvedenú argumentáciu v konaní proti už právoplatnému rozsudku nemôže použiť v zmysle § 371 ods. 4 Trestného poriadku, pretože mu bola známa už v pôvodnom základnom trestnom konaní a nenamietal ju najneskôr v konaní pred krajským súdom.

6. K dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku (trest uložený mimo zákonom ustanovenej trestnej sadzby) najvyšší súd uviedol, že § 179 ods. 3 Trestného zákona ustanovuje trestnú sadzbu trestu odňatia slobody v rozmedzí od 7 do 12 rokov. Trest odňatia slobody vo výmere 11 rokov uložený sťažovateľovi 2 je tak uložený v rozmedzí zákonom ustanovenej trestnej sadzby s dolnou hranicou vo výmere 7 rokov a hornou hranicou vo výmere 12 rokov. V danej trestnej veci je nevyhnutné zdôrazniť, že k uloženiu trestu odňatia slobody sťažovateľovi 2 podľa § 179 ods. 3 Trestného zákona, a to k jeho nezanedbateľnému prospechu, došlo na podklade uplatnenia zásady zákazu zmeny k horšiemu, keďže v predmetnej trestnej veci prokurátor odvolanie nepodal. V tejto súvislosti najvyšší súd konštatoval správnosť postupu krajského súdu, keď zistil, že okresný súd nesprávne vyhlásil uloženie trestu podľa § 179 ods. 3 Trestného zákona (správne mal byť obvinenému ukladaný trest podľa prísnejšieho ustanovenia § 179 ods. 4 Trestného zákona v rozmedzí trestných sadzieb od 12 do 20 rokov trestu odňatia slobody). V danej veci je teda daný nesúlad medzi výrokom o vine a výrokom o treste sťažovateľa 2, avšak daný nesúlad je mu na prospech.

7. Napokon najvyšší súd dôvodil, že pod dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku nemožno podradiť námietky, ktorými sťažovatelia napádali správnosť zisteného skutku vyjadreného v tzv. skutkovej vete rozsudku okresného súdu alebo smerujúce proti hodnoteniu dôkazov, na podklade ktorých súdy v základnom konaní ustálili skutkový stav. V nadväznosti na argumentáciu v dovolaní sťažovateľa 2 najvyšší súd zdôraznil, že prispôsobenie právnej kvalifikácie skutkov výroku o treste, ktorý sa stal záväzným na prospech sťažovateľa 2 v dôsledku pochybenia okresného súdu pri absencii odvolania prokurátora tak, ako sa toho domáhal sťažovateľ 2, nie je možné, pretože ustálená právna kvalifikácia skutkov obvinených je správna a zákonná.

III.

Argumentácia sťažovateľov

8. Sťažovatelia v ústavnej sťažnosti namietajú, že výrok o treste v ich trestnej veci nie je v súlade s výrokom o vine. Napadnuté rozhodnutie je tak založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku, ktorý nie je možné právne kvalifikovať odlišne, než je právna kvalifikácia, podľa ktorej sa ukladá sťažovateľom trest odňatia slobody. Zároveň trest odňatia slobody je uložený mimo trestnej sadzby ustanovenej zákonom pre trestný čin, pre ktorý boli sťažovatelia uznaní vinnými. Danú situáciu je možné vyriešiť s poukazom na dodržanie zásady zákazu zmeny k horšiemu len tak, že skutok vo výroku o vine bude právne kvalifikovaný ako zločin obchodovania s ľuďmi podľa § 179 ods. 1 a 3 písm. f) Trestného zákona, aby sa dosiahol súlad s výrokom o treste. Sťažovatelia sa domnievajú, že súd sa musí odchýliť od správneho pomenovania trestného činu, pretože došlo k situácii, ktorú nie je možné napraviť inak, a zároveň je nevyhnutné napraviť ju bez toho, aby došlo k náprave spôsobom poškodzujúcim sťažovateľov. Preto mal krajský súd v odvolacom konaní zrušiť zmätočný rozsudok okresného súdu. Najvyšší súd sa s dovolaním sťažovateľov vysporiadal arbitrárne, keď pripustil stav, ktorý odporuje nielen právnym ustanoveniam a základným ústavným zásadám, najmä záujmu na právnej istote vyplývajúcej zo súdnych rozhodnutí, ale aj logickému chápaniu rozhodovania súdov sťažovateľmi i verejnosťou.

IV.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

9. Ústavnú sťažnosť sťažovateľov ústavný súd predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a zisťoval, či ústavná sťažnosť obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde), osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na odmietnutie ústavnej sťažnosti podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

10. Ústavný súd zároveň vychádzal z rešpektu k § 45 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého je viazaný rozsahom i dôvodmi návrhu na začatie konania (ústavnej sťažnosti). Napadnuté rozhodnutia krajského súdu a najvyššieho súdu preto ústavný súd nemohol preskúmať aj z hľadísk, ktoré pre tieto rozhodnutia síce boli relevantné [vysporiadanie sa najvyššieho súdu s dovolacími dôvodmi podľa § 371 ods. 1 písm. c) a i) Trestného poriadku], avšak sťažovatelia ich v ústavnej sťažnosti nenamietli. Jedinou zrozumiteľne identifikovateľnou kritikou sťažovateľov je tá o uložení trestu odňatia slobody mimo zákonom ustanovenej trestnej sadzby.

IV.1. K ústavnej sťažnosti sťažovateľa 1:

11. Z príloh ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ 1 (v napadnutom uznesení najvyššieho súdu označovaný ako obvinený v 2. rade) podal proti rozsudku krajského súdu dovolanie založené iba na dôvode podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku. Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku, zahŕňajúci uloženie trestu odňatia slobody mimo zákonom ustanovenej trestnej sadzby, teda voči rozsudku krajského súdu neuplatnil. Uvedené zistenie má vplyv na posúdenie prípustnosti jeho ústavnej sťažnosti, pretože podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde je ústavná sťažnosť neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd. Trestný poriadok sťažovateľovi v § 371 ods. 1 písm. h) priznával prostriedok na ochranu jeho základných práv a slobôd, ak sa domnieval, že mu krajský súd uložil trest odňatia slobody mimo zákonom ustanovenej trestnej sadzby. Keďže však sťažovateľ tento právny prostriedok nevyužil, jeho ústavná sťažnosť v časti smerujúcej proti rozsudku krajského súdu je neprípustná podľa § 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

12. Pokiaľ ide o ústavnú sťažnosť sťažovateľa 1 smerujúcu proti uzneseniu najvyššieho súdu, dôvody ústavnej sťažnosti (rozpor výroku o vine a výroku o treste) sa s dôvodmi odmietnutia dovolania sťažovateľa 1 nekryjú. Sťažovateľ 1 vo svojom dovolaní nepodrobil kritike rozpor výroku o vine a výroku o treste v rozsudku krajského súdu. Preto najvyšší súd, ktorý je dôvodmi dovolania viazaný (§ 385 ods. 1 Trestného poriadku), nemohol poskytovať ochranu základným právam a slobodám sťažovateľa 1 skúmaním (ne)súladu výroku o vine a výroku o treste v rozsudku krajského súdu. Skutočnosť, že dovolací súd sa predmetnou námietkou zaoberal v dôsledku dovolania sťažovateľa 2, nič na formulovaných záveroch ústavného súdu nemení. Hoci totiž boli sťažovatelia odsúdení za skutky spáchané spoločným konaním (spolupáchateľstvo) a spája ich výrok o vine, výroky o treste krajský súd sformuloval voči každému z nich individuálne, a teda na sebe nezávisle. Preto pri dovolacej námietke smerujúcej voči výroku o treste bol najvyšší súd

povinný uplatniť § 384 ods. 2 Trestného poriadku a na základe dovolania sťažovateľa 2 preskúmať len výrok o treste uloženom sťažovateľovi 2. Na podklade dovolania sťažovateľa 2 sa nemohol zaoberať výrokom o treste, ktorý bol uložený sťažovateľovi 1. V časti namietajúcej porušenie označených práv a slobôd sťažovateľa 1 uznesením najvyššieho súdu preto ústavný súd ústavnú sťažnosť odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

IV.2. K ústavnej sťažnosti sťažovateľa 2:

13. Sťažovateľ 2 (v napadnutom uznesení najvyššieho súdu označovaný ako obvinený v 1. rade) podal proti rozsudku krajského súdu dovolanie podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku, v ktorom namietal uloženie trestu odňatia slobody mimo medzí zákonom ustanovenej trestnej sadzby. Najvyšší súd ako súd dovolací toto jeho dovolanie meritórne preskúmal a rozhodol o ňom (procesne formulovaný „odmietajúci“ výrok na tomto závere nič nemení), preto ochranu jeho označeným právam pred zásahom, ktorým je rozsudok krajského súdu, poskytol práve dovolací súd. V tejto časti preto ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa 2 odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) v spojení s § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie a rozhodnutie o nej.

14. K napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu ústavný súd uvádza, že zjavne neopodstatnenou je ústavná sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

15. Najvyšší súd v napadnutom uznesení zrozumiteľne sťažovateľovi 2 vysvetlil, prečo je jeho dovolanie založené na § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku nedôvodné. Synergické pôsobenie (i) pochybenia okresného súdu, (ii) skutočnosti, že ho nenapadol prokurátor v neprospech sťažovateľov, a (iii) Trestným poriadkom predpísanej zásady zákazu zmeny k horšiemu malo za následok, že krajský súd pri revízii vady rozsudku okresného súdu nemohol ukladať trest odňatia slobody v medziach trestnej sadzby ustanovenej v § 179 ods. 4 Trestného zákona (12 – 20 rokov), hoci skutkové znaky konania sťažovateľa 2 ho podradovali pod tento štvrtý odsek, ale len v medziach trestnej sadzby ustanovenej v § 179 ods. 3 Trestného zákona (7 – 12 rokov). Záver najvyššieho súdu, podľa ktorého nebol naplnený dôvod dovolania sťažovateľa 2 podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku, preto nevzbudzuje žiadne ústavne relevantné pochybnosti.

16. Dôvodnosť ústavnej sťažnosti nie je spôsobilé založiť ani presvedčenie sťažovateľa 2, podľa ktorého mal byť výrok o vine prispôbený výroku o treste. Trestný zákon ani Trestný poriadok nevychádzajú z koncepcie, podľa ktorej má výrok o vine podklad vo výroku o treste, ale z koncepcie presne opačnej, teda, že výrok o treste má podklad vo výroku o vine. Ide o koncepciu logickú, pretože najprv musí súd dospieť k záveru o zodpovednosti obžalovaného za spáchaný trestný čin a až následne ukladá trest (sankciu). Opačný, sťažovateľom preferovaný postup, by orgánom činným v trestnom konaní a súdom dovoľoval prispôbovať vinu obžalovaných želanému trestu. V právnom štáte je taký prístup nepredstaviteľný, keďže by mohol viesť k zneužívaniu prostriedkov trestnej represie, ktoré sú z hľadiska ľudských práv mimoriadne invazívne. Právny názor najvyššieho súdu, podľa ktorého prispôbenie právnej kvalifikácie skutkov výroku o treste, ktorý sa stal záväzným na prospech sťažovateľa 2 v dôsledku pochybenia okresného súdu pri absencii odvolania prokurátora, nie je možné, je z uvedených dôvodov plne

ústavne súladný. Preto v tejto časti ústavný súd ústavnú sťažnosť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

17. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku bolo už bez právneho významu rozhodovať o ďalších návrhoch formulovaných sťažovateľmi v petite ich ústavnej sťažnosti (zrušenie napadnutých rozhodnutí, náhrada trov konania).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. marca 2024

Robert Šorl
predseda senátu